

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО І СУЧАСНА КУЛЬТУРА

Навчально-методичний комплекс

Харків – 2024

Рецензенти:

Д. В. Петренко – доктор філософських наук, професор кафедри теорії культури і філософії науки філософського факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна;
О. В. Титар – доктор філософських наук, професор кафедри теорії культури і філософії науки філософського факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 24.06.2020 р.)*

Релігієзнавство і сучасна культура : навчально-методичний комплекс / уклад.
Р 36 Л. В. Компанієць. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 36 с.

Комплекс присвячений опануванню релігійних вчень, духовних традицій, вірувань методами сучасного релігієзнавства, філософсько-культурологічному переосмисленню «духовного простору культури» людства, розширенню світоглядних меж на феномени релігійного змісту, відстеженню еволюції релігійної свідомості. Віра презентується як цілісний багатовимірний феномен, на якому фундується розвиток, духовне відродження вітчизняної культури. Курс демонструє історико-теоретичне, історико-компаративне, філософське осмислення різновекторних релігійних картин світу. Це дозволило виокремити та презентувати універсальні релігійні ідеї історії, що «знімають» конфліктність, світоглядні межі культур (релігійні, філософські, наукові, теософські), зокрема і XX–XXI ст.

Комплекс містить програму курсу, плани та зміст лекційного матеріалу, контрольні питання, організаційно-методичні вказівки з підготовки та написання контрольних робіт та рефератів. Також наведений список основної і додаткової літератури до курсу.

Для студентів усіх спеціальностей, хто цікавиться та вивчає курс релігієзнавства у вищих навчальних закладах.

УДК 21/29

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2024
© Компанієць Л. В., уклад., 2024
© Дончик І. М., макет обкладинки, 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ I. Робоча програма курсу	6
1.1. Загальна схема та структура курсу.....	6
1.2. Зміст лекційної частини.....	8
Розділ II. Самостійна робота студента.....	16
2.1. Теми курсу, що потребують самостійного доопрацювання.....	18
Розділ III. Методичні вказівки з підготовки та написання рефератів.....	19
3.1. Структура реферату.....	20
3.2. Правила оформлення реферату.....	20
3.3. Основні вимоги до змісту реферату.....	21
Розділ IV. Контрольні питання до курсу Релігієзнавство і сучасна культура	22
Розділ V. Система оцінювання успішності з курсу.....	23
Розділ VI. Список літератури.....	27
Додатки.....	33

ВСТУП

Курс «Релігієзнавство і сучасна культура» – особлива гуманітарна дисципліна, що вивчається на різних факультетах університету (у форматі міжфакультетського курсу). Разом з іншими дисциплінами гуманітарного циклу сприяє формуванню та розширенню світогляду, уявлень студентів про сучасну духовну культуру, історію вірувань людської цивілізації, специфіку виникнення, формування та її трансформації. У межах курсу розкривається аксіологічний вимір «духовного простору культури», значущість феномену віри для еволюції свідомості кожної людини, його вплив на вітчизняну, загальну європейську релігійну культуру та філософію. Якою буде духовна еволюція, відродження культури в новому тисячолітті, залежить від усвідомлення, інтерпретації і ступеня актуалізації релігійних ідей як світоглядних основ, базових концептів світорозуміння як інтегруючих елементів релігійної, філософської картин світу, як «механізмів» їх оновлення, еволюції.

Запропоновані знання з історії релігій, релігійної філософії, наукової свідомості, історії формування та розвитку релігійної думки у світі та в Україні, різноманітності релігійних ідеологій допоможуть студенту виробити вільний, індивідуальний, цілісний світогляд, заповнити лакуни духовного змісту, знайти відповіді на сенсожиттєві питання людського буття, вирішити проблему конфліктів у міжкультурному комунікативному просторі, орієнтуватися у різноманітних проявах релігійного у суспільстві, осмислити релігію як складне духовне утворення, як ірраціональну складову духовності людини та як можливий засіб самопізнання, самовизначення людини у світі.

Метою курсу є ознайомлення студентів з феноменом релігії (релігійними, філософсько-релігійними течіями, традиціями та рухами) у різноманітності його проявів від найдавніших часів до сьогодення, формування цілісної (раціонально-духовної), свідомої, мислячої, толерантної особистості; розвиток загальногуманітарної, розширеної філософської культури мислення не тільки стосовно релігії, але й щодо інших явищ духовної культури.

Завдання курсу полягає в освітленні релігійної проблематики, ознайомленні студентів з існуючими сучасними підходами щодо осмислення релігійних явищ, різноманітними формами релігій, академічними знаннями, що долають стереотипи культур, хибні уявлення про певні теми та ідеї релігійного навантаження, філософського-релігійні вчення XX ст.

В результаті вивчення курсу «Релігієзнавство і сучасна культура», а також згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- понятєво-категоріальний апарат релігієзнавчої науки;
- дисциплінарну структуру й особливості релігієзнавства;
- історичні та сучасні форми релігій;
- історичні умови виникнення, формування та розвитку релігій;
- методологічні підходи до аналізу релігій;
- новітні тенденції розвитку світової релігієзнавчої думки;
- релігійну ситуацію (кризові явища, глобальні проблеми, між конфесійні відносини) в сучасному світі та в Україні;
- новітні релігійні течії;
- вміти аналізувати світоглядні моделі людства використовуючи сучасні методологічні підходи.

Вміти:

- орієнтуватися у специфіці світогляду представників різних культур, розуміти особливості їх світосприйняття, світовідношення;
- працювати з фундаментальними поняттями релігієзнавчої науки, виявляти, зясовувати та інтерпретувати їх, розуміти роль аналогій, метафор у мові та оперувати ними;
- володіти мистецтвом ведення толерантного діалогу та дискусії з представниками різних релігійних конфесій;
- аналізувати та інтерпретувати літературу релігійного, релігійно-філософського, наукового напрямку;
- орієнтуватися у сучасному релігійному житті суспільства, діяльності релігійних організацій;
- застосовувати отриманні знання у буденному житті, самостійно аналізувати, здійснювати компаративний аналіз різних течій, маніпулятивних технологій, зокрема і релігійного змісту.

РОЗДІЛ І. РОБОЧА ПРОГРАМА КУРСУ

1.1. Загальна схема та структура курсу

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Академічне релігієзнавство як сфера гуманітарного знання. Сучасні підходи та напрями осмислення релігійних феноменів												
Тема 1. Релігієзнавча пропедевтика	8	2				6						
Тема 2. Феномен релігії та його сутність	8	2				6						
Тема 3. Первісні релігійні вірування	8	2				6						
Тема 4. Релігії Стародавнього Сходу	8	2				6						
Тема 5. Антична релігійна картина світу	8	2				6						
Тема 6. Іудаїзм	8	2				6						
Разом за розділом 1	48	12				36						

Розділ 2. Світові релігії. Релігія у сучасному світі: виміри осмислення												
Тема 7. Релігії Індії (індуїзм)	4	2				2						
Тема 8. Буддизм	4	2				2						
Тема 9. Раннє християнство та його еволюція	4	2				2						
Тема 10. Православ'я	4	2				2						
Тема 11. Католицизм	4	2				2						
Тема 12. Протестантизм	4	2				2						
Тема 13. Іслам	4	2				2						
Тема 14. Релігійно-філософські погляди епохи Нового часу	4	2				2						
Тема 15. Релігійність як суспільний феномен ХХ–ХХІ ст.	5	2				3						
Тема 16. Проблема «Свобода совісті» у релігійному контексті	5	2				3						
Разом за розділом 2	42	20				22						
Усього годин		32				58						
Разом	90											

1.2. Зміст лекційної частини

РОЗДІЛ 1. АКАДЕМІЧНЕ РЕЛІГІЄЗНАВСТВО ЯК СФЕРА ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА НАПРЯМИ ОСМИСЛЕННЯ РЕЛІГІЙНИХ ФЕНОМЕНІВ

Тема 1. Релігієзнавча пропедевтика

Об'єкт і предмет сучасного релігієзнавства. Актуальність релігієзнавчої проблематики в сучасному світі. Проблемне поле релігієзнавчого знання: наукові підходи, виміри та ідеї. Дисциплінарна структура і особливості релігієзнавства. Проблема розуміння феномену віри. Культура і релігія. Функції релігії. Ціль і задачі курсу.

Теми рефератів

1. Межі і риси релігієзнавства.
2. Філософсько-герменевтичне осмислення поняття «релігія».
3. Міфологія та релігія.
4. Релігія та атеїзм в сучасному світі.

Основна література

1. *Академічне релігієзнавство* : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.
2. *Калінін Ю. А., Харьковщенко Є. А.* Релігієзнавство : підручник. К., 1995.
3. *Релігієзнавство: предмет, структура, методологія.* К., 1996.

Тема 2. Феномен релігії та його сутність

Загальна характеристика феномену релігії та його сутність. Головні компоненти релігії (віра, віровчення, релігійний культ). Поняттєво-категоріальний апарат у релігійній культурі: поняття «духовність», «релігія», «містика», «віра», «духовний простір культури». Структура духовного простору культури. Особливості розвитку Західної та Східної гілки релігійної культури. Езотеричний та екзотеричний виміри розвитку історії релігій, філософсько-релігійних вчень, містичних течій. Релігійний досвід: його атрибути, місце і роль у релігійній культурі. Типологія та географія релігій.

Теми рефератів

1. Проблема суті і природи релігії.
2. Типологія релігій.
3. Внутрішня і зовнішня структура релігії.
4. Особливості релігійної віри.

Основна література

1. *Калінін Ю. А., Харьковщенко Є. А.* Релігієзнавство : підручник. К., 1995.
2. *Академічне релігієзнавство : підручник / за ред. А. Колодного.* К., 2000.

Тема 3. Первісні релігійні вірування

Проблема визначення «мінімуму» релігії в науковому дискурсі. Проблема виникнення релігії: теологічна, філософсько-релігійна, філософсько-містична та релігієзнавча думка. Первісне богопізнання: час та умови виникнення. Загальні особливості первісного міфологічного світосприйняття і культури. Доісторичні культури та їх форми (материнсько-родовий, патріархальний, культ нащадків тощо). Ініціація в язичництві: філософсько-культурологічний сенс. Типологія форм первісних вірувань: чуттєво-надчуттєві (фетишизм, тотемізм, анімізм, первісна магія), демоністичні. Первісні вірування, міфологія, світогляд: проблема співвідношення. Релігійні уявлення та вірування стародавніх слов'ян.

Теми рефератів

1. Проблема походження релігії в історії релігієзнавчої думки.
2. Еволюція первісних релігійних вірувань.
3. Типологія первісних вірувань.
4. Надприродне в структурі релігійної свідомості.

Основна література

1. *Академічне релігієзнавство: підручник / за ред. А. Колодного.* К., 2000.

Тема 4. Релігії Стародавнього Сходу

Теологія Стародавнього Єгипту. Загальні риси світогляду стародавніх єгиптян. Повсякденні (народні) та сакральні (жрецькі) уявлення про світ, людину та світоустрій. Еволюція релігійних ідей та вірувань Стародавнього Сходу. Головні риси Єгипетської релігії. Релігійна реформа Ехнатона. Солярна теологія, первісні культури, уявлення про потойбічне. Роль магії в культурах Стародавнього Сходу. Доля людської душі та ідея воскресіння в контексті Єгипетської релігії. Особливості виникнення та формування релігії Месопотамії. Релігії Стародавнього Ірану (зороастризм, мітраїзм, маніхейство).

Теми рефератів

1. Історія виникнення етнічних релігій.
2. Етнічні, народні та національні релігії: порівняльний аналіз.

3. Релігії Стародавнього Ірану.
4. Різновиди історичних форм релігії.

Основна література

1. *Академічне релігієзнавство* : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 5. Антична релігійна картина світу

Загальна характеристика містичного світовідчуття епохи. Циклічна картина світу: «ритми Вселенського буття». Релігійні феномени стародавніх часів (ятроманти, духовний досвід тощо). Великі та малі Елевзинські містерії: сакральні уявлення посвячених. Культурно-історичні модифікації ідеї реінкарнації: античність. Великі Посвячені: Орфей та Піфагор. Платон як фундатор релігійних ідей наступних віків, релігійних течій, традицій. Містична картина світу Платона. Проблема іморталізації у текстах філософа (міф про воїна Ера). Гностична традиція (Валентин, велентиніани, Василід тощо). Гностичний манускрипт «Pistis Sophia» як форма спасіння.

Теми рефератів

1. Міфи Стародавньої Греції.
2. Витоки античної культури.
3. Орфей: міф чи реальність?
4. Платон як фундатор універсальної концепції Спасіння.

Основна література

1. *Академічне релігієзнавство* : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 6. Іудаїзм

Передумови виникнення іудейської релігійної традиції. Два вектори осмислення історії виникнення та формування іудаїзму: «зовнішній» та «внутрішній» (Е. Шюре). Специфіка іудаїзму як національної релігії євреїв. Священна іудейська тріада: Бог, Тора. Ізраїль. Доктрина іудаїзму: джерела, ідеї, зміст. Есхатологія. Танах і Талмуд. Обряди та свята (Шабат, Пейсах, Шейот та ін.). Кабала. Іудаїзм у сучасному світі.

Теми рефератів

1. Іудаїзм: історія виникнення.
2. Традиції іудеїв.
3. Особливості віровчення та культу іудаїзму.
4. Іудаїзм у сучасному світі.
5. Догмати іудаїзму.

Основна література

1. *Калінін Ю. А., Харьковщенко Є. А.* Релігієзнавство : підручник. К., 1998.
2. *Академічне* релігієзнавство : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.
3. *Біблія.* Книги святого письма. Видавництво: українське біблійне товариство. 2021. 1248 с.

РОЗДІЛ 2. СВІТОВІ РЕЛІГІЇ. РЕЛІГІЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ: ВИМІРИ ОСМИСЛЕННЯ

Тема 7. Релігії Індії (індуїзм)

Особливості світогляду та ретроспективний огляд релігійних традицій Індії. Передумови виникнення Індуїзму. Особливості та головні етапи розвитку ведичної релігії (Веди, боги). Брахманізм: характерні риси та ключові ідеї (карма, колесо сансари, мокша тощо). Реформа брахманізма та її суть. Культова практика, ритуали та обряди індуїзму. Національні та світові релігії Індії. Сучасний індуїзм. Вішнуїзм. Шиваїзм. Кришнаїзм. Джайнізм. Сикхізм.

Теми рефератів

1. Міфи Давньої Індії.
2. Релігії Індії: джайнізм.
3. Витоки індуїзму.
4. Особливості сучасного індуїзму.
5. Обряди та ритуали Стародавньої Індії.

Основна література

1. *Калінін Ю. А., Харьковщенко Є. А.* Релігієзнавство : підручник. К., 1995.

Тема 8. Буддизм

Історія виникнення та віровчення буддизму. Образ Будди. Чотири «благородні» істини: дукха, самудая, ніродха, магга. Ідеї буддизму: колесо сансари та нирвана. Медитація у буддизмі. Течії та напрямки у буддизмі: хінаяна, махаяна, ваджраяна. Ламаїзм. Дзен-буддизм у сучасному світі.

Теми рефератів

1. Буддизм: історія віровчення та культу.
2. Сучасні течії буддизму та їх особливості.
3. Дзен-буддизм у сучасному світі.
4. Техніки медитації буддизму.
5. Образ Будди у класичному буддизмі.

Основна література

1. *Академічне релігієзнавство* : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 9. Раннє християнство та його еволюція

Іудаїзм як ідейний виток християнства. Раннє християнство. Головні ідеї християнства. Поширення та формування християнства. Християнство як офіційна релігія Римської імперії. Церковний розкол: Схід – Захід. Ідея Бога. Старий Заповіт. Ісус Христос як Новий Адам. Есхатологія і сотеріологія християнства.

Теми рефератів

1. Історія виникнення та становлення християнства.
2. Ідейні джерела християнства.
3. Вчення про гріхопадіння.
4. Суть християнської ідеї спасіння.

Основна література

1. *Академічне релігієзнавство* : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 10. Православ'я

Православні церкви (канонічні, автокефальні, автономні та ін.). Доктрина. Віровчення: витоки та суть. Історичне формування культів православних святих. Сім таїнств православ'я. Ритуали: свята, обряди. Особливості церковної організації (церква, духовенство, чернецтво).

Теми рефератів

1. Еволюція православної філософії.
2. Основи православного віровчення.
3. Культ святих у православ'ї.
4. Православ'я в сучасній Україні.

Основна література

1. *Академічне релігієзнавство* : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 11. Католицизм

Головні риси, особливості віровчення та культу. Ритуал. Історія виникнення. Соціальна доктрина католицизму. Система організації та інститути: папство. Греко-католицизм.

Теми рефератів

1. Сучасні течії та напрямки католицизму.

2. Історія виникнення та специфіка віровчення католицизму.
3. Греко-католицизм: історія виникнення.

Основна література

1. *Академічне* релігієзнавство : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 12. Протестантизм

Історія виникнення протестантизму. Реформація та контрреформація. Особливості віровчення, культу та організації. Ранній протестантизм: англіканство, лютеранство, кальвінізм (реформаторство). Пізній протестантизм: баптизм, адвентизм, п'ятидесятники, Свідки Ієгови.

Теми рефератів

1. Протестантизм: доктрина, ритуал, організація.
2. Основні етапи еволюції протестантизму.
3. Протестантська філософія у сучасному світі.
4. Основні напрямки розвитку протестантської філософії.

Основна література

1. *Калінін Ю. А., Харьковщенко Є. А.* Релігієзнавство : підручник. К., 1998.
2. *Академічне* релігієзнавство : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 13. Іслам

Історія виникнення ісламу. Мухаммад – засновник арабського монотеїзму – ісламу. Основні постулати проповіді Мухаммада. Основи та витоки віровчення (Коран, Сунна). Розповсюдження мусульманської релігії. Коран. 5 «стовпів» ісламу. Ритуал: свята і обряди. Основні напрямки ісламу: сунізм та шіїзм. Суфізм.

Теми рефератів

1. Особливості ісламу як світової релігії.
2. Історія виникнення ісламу.
3. Основи мусульманського віровчення.
4. Основні напрямки в ісламі.

Основна література

1. *Калінін Ю. А., Харьковщенко Є. А.* Релігієзнавство : підручник. К., 1998.
2. *Академічне* релігієзнавство : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 14. Релігійно-філософські погляди епохи Нового часу

Християнсько-теософські погляди Я. Бьоме і Е. Сведенборга. Релігійні ідеї: філософська думка Дж. Бруно, Р. Декарт, Г. В. Ф. Лейбніца. Філософська концепція Г. В. Ф. Лейбніца про безліч форм «одиниць свідомості» (монад), що наповнюють універсум та представляють собою епіцентр життя, кожна з яких у процесі актуалізації життєвого принципу (втілення) розгортається або знаходиться у стані згортання (в умовах вмирання тіла), тобто стягується до свого епіцентру руху. Світоглядні засади Ф. Ніцше, Д. Юма, А. Шопенгауера, Н. Лоського та ін.

Основна література

1. *Калінін Ю. А., Харьковченко Є. А.* Релігієзнавство : підручник. К., 1998.
2. *Академічне* релігієзнавство : підручник / за ред. А. Колодного. К., 2000.

Тема 15. Релігійність як суспільний феномен ХХ–ХХІ ст.

Наукова та релігійна картина світу: на перетині світоглядів. Теософські моделі світу (О. Блаватська, А. Безант). Теорія трансформізму Тейяр де Шардена, енергетичні теорії (М. Ломоносова, Т. Едісона, В. Вернадського, М. Тесли).

Новітні релігійні течії сучасності. Умови виникнення та причини формування нових релігійних течій в Україні і світі. Неохристиянство. Неоіндуїзм: течії та рухи. Необуддизм. Неоязичництво в Україні та поза її межами. Езотеричні об'єднання та сайєнтологічні рухи. Сатаністи. Синтетичні релігії та їх догмати.

Теми рефератів

1. Релігійні течії ХХ століття.
2. Умови та причини виникнення нових релігій.
3. Синтетичні релігії та їх догмати.
4. Особливості тоталітарних сект.
5. Особливості світських релігій.
6. Суспільний статус релігії: ціннісний вимір.
7. Релігія і суспільство.
8. Роль релігії в змінах суспільного життя.

Основна література

1. *Besant A.* The Necessity for Reincarnation. London Theosophical Publishing Society, 1904. P. 28.
2. *Академічне* релігієзнавство : підручник / за ред. А. Колодного. К. : Світ Знань, 2000.

3. *Компанієць Л. В.* В океані божественних інкарнацій, або «кола» еволюції А. Безант // Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Українське релігієзнавство. 2014. № 69. С. 131–144.

Тема 16. «Свобода совісті» у релігійному контексті

Свобода совісті як суспільний феномен. Суть поняття «свобода совісті» та його зміст. Зміст категорій: «свобода релігії», «свобода в релігії». Толерантність або політика ненасильства. Держава як гарант свободи совісті. Державна політика щодо релігійного життя в Україні.

Теми рефератів

1. Державні гарантії свободи віровизнань в сучасній Україні.
2. Свобода совісті: зміст та структура.
3. Стратегії сучасної політики щодо релігії та Церкви.
4. Свобода буття релігії: індивідуальний вимір.
5. Толерантність як філософсько-світоглядна проблема.

Основна література

1. *Академічне релігієзнавство : підручник / за ред. А. Колодного.* К. : Світ Знань, 2000.
2. *Лобовик Б. О.* Релігієзнавство в поняттєво-категоріальних вимірах // Релігієзнавство: предмет, структура, методологія. К., 1996.
3. *Бабій М. Ю.* Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. К., 1994.
4. *Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії.* К., 1999.
5. *Єленський В.* Державно-церковні взаємини на Україні (1917–1990). К., 1991.
6. *Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії.* К., 1999.
7. *Стратегії розвитку України: теорія і практика / за ред. Васюка О. С.* К., 2002.
8. *Колодний А.* Релігійні процеси в Україні: реалії сьогодення // Релігія і церква в контексті реалій сьогодення. К., 1995.
9. *Шуба О. В.* Релігія в етнонаціональному розвитку України (політологічний аналіз). К., 1999.
10. *Здіорук С. І.* Етноконфесійна ситуація в Україні та міжцерковні конфлікти. К., 1993.

РОЗДІЛ II. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Релігієзнавча пропедевтика. Протестантська філософія у сучасному світі (реферат)	6
2	Феномен релігії та його сутність (реферат)	6
3	Первісні релігійні вірування (реферат)	6
4	Релігії Стародавнього Сходу (реферат)	6
5	Антична релігійна картина світу (обговорення)	6
6	Іудаїзм (доповідь, обговорення)	6
7	Релігії Індії (індуїзм) (реферат)	2
8	Будизм (обговорення)	2
9	Раннє християнство та його еволюція (обговорення)	2
10	Православ'я (обговорення)	2
11	Католицизм (реферат)	2
12	Протестантизм (обговорення)	2
13	Іслам	2
14	Релігійно-філософські погляди епохи Нового часу	2
15	Релігійність як суспільний феномен XX–XXI ст.	3
16	Проблема «Свобода совісті» у релігійному контексті	3
	Разом	58

Тематика додаткових самостійних робіт на вибір (реферат – контроль 5 год самост. роботи)

1. Межі і риси релігієзнавства.
2. Філософсько-герменевтичне осмислення поняття «релігія».
3. Міфологія та релігія.
4. Релігія та атеїзм в сучасному світі.
5. Проблема суті і природи релігії.
6. Типологія релігій.
7. Внутрішня і зовнішня структура релігії.
8. Особливості релігійної віри.
9. Проблема походження релігії в історії релігієзнавчої думки.

10. Еволюція первісних релігійних вірувань.
11. Типологія первісних вірувань.
12. Надприродне в структурі релігійної свідомості.
13. Історія виникнення етнічних релігій.
14. Етнічні, народні та національні релігії: порівняльний аналіз.
15. Релігії Стародавнього Ірану.
16. Різновиди історичних форм релігії.
17. Міфи Давньої Індії.
18. Релігії Індії: джайнізм.
19. Витоки індуїзму.
20. Особливості сучасного індуїзму.
21. Обряди та ритуали Стародавньої Індії.
22. Конфуціанство.
23. Міфологія Китаю.
24. Лао-цзи та даосизм.
25. Класичний синтоїзм як національна релігія Японії.
26. Буддизм: історія віровчення та культу.
27. Сучасні течії буддизму та їх особливості.
28. Дзен-буддизм у сучасному світі.
29. Техніки медитації буддизму.
30. Образ Будди у класичному буддизмі.
31. Особливості віровчення та культу іудаїзму.
32. Іудаїзм у сучасному світі.
33. Догмати іудаїзму.
34. Історія виникнення та формування християнства.
35. Ідейні джерела християнства.
36. Вчення про гріхопадіння.
37. Суть християнської ідеї спасіння.
38. Еволюція православної філософії.
39. Основи православного віровчення.
40. Культ святих у православ'ї.
41. Православ'я в сучасній Україні.
42. Сучасні течії та напрямки католицизму.
43. Історія виникнення та специфіка віровчення католицизму.
44. Греко-католицизм: історія виникнення.
45. Протестантизм: доктрина, ритуал, організація.
46. Основні етапи еволюції протестантизму.
47. Протестантська філософія у сучасному світі.
48. Основні напрямки розвитку протестантської філософії.
49. Особливості ісламу як світової релігії.
50. Історія виникнення ісламу.

51. Основи мусульманського віровчення.
52. Основні напрямки в ісламі.
53. Релігійні течії XX століття.
54. Умови та причини виникнення нових релігій.
55. Синтетичні релігії та їх догмати.
56. Особливості тоталітарних сект.
57. Особливості світських релігій.
58. Суспільний статус релігії: ціннісний вимір.
59. Релігія і суспільство.
60. Роль релігії в змінах суспільного життя.
61. Державні гарантії свободи віровизнань в сучасній Україні.
62. Свобода совісті: зміст та структура.
63. Стратегії сучасної політики щодо релігії та Церкви.
64. Свобода буття релігії: індивідуальний вимір.
65. Толерантність як філософсько-світоглядна проблема.
66. Взаємовплив релігії і політики: функціональний вимір.
67. Теократична ідея походження влади: історичний контекст.
68. Держава і церква: основні типи відносин.
69. Державно-церковні відносини в сучасному соціокультурному просторі України.

2.1. Теми курсу, що потребують самостійного доопрацювання

1. Формування релігієзнавства як особливої галузі знання в історичному контексті.
2. Символіка та зміст архаїчних обрядів, ритуалів.
3. Особливості та різноманітність тлумачень християнської символіки.
4. Релігієзнавство в Україні: історія виникнення.
5. Релігійна свідомість та її особливості.
6. Філософія релігії та її форми.
7. Філософська проблема походження релігії.
8. Релігії Стародавнього Рима та Греції.
9. Релігія Японії: синтоїзм.
10. Сучасні міжнародні мусульманські організації.
11. Історія виникнення вільнодумства.
12. Сучасне вільнодумство і атеїзм.
13. Історія культів православних святих.
14. Проблема відносин релігії і науки в сучасному світі.
15. Міжконфесійні відносини в Україні та світі.

РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ПІДГОТОВКИ ТА НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ

Студент повинен усвідомлювати, що серед різних видів науково-дослідних робіт є реферативна робота. Вона містить процеси ретельної підготовки й написання роботи наукового змісту. Реферативна робота – це письмова самостійна праця на обрану тему, що спрямована на формування навичок науково-дослідної діяльності студента, і насамперед є особливою формою засвоєння навчального матеріалу. Велике значення у процесі написання роботи мають вміння студента працювати самостійно, аналізувати літературу за обраним напрямом, узагальнювати та стисло викладати теоретичні ідеї, здобутки світової та вітчизняної релігієзнавчої думки. Такий вид роботи дає можливість студенту більш глибоко пізнати тему, що його зацікавила, розширити коло знань, здобутих у межах курсу, осмислити й виробити індивідуальне ставлення до тих чи інших сучасних релігійних напрямків, рухів, течій, здобути вміння, навички підготовки та написання науково-дослідних робіт.

Написання реферату містить такі етапи:

- ознайомлення з основними вимогами написання реферативних робіт;
- обрана тема повинна не виходити за межі курсу, вказувати на мету дослідження, бути узгоджена з викладачем;
- ознайомлення з літературними джерелами, їх відбір;
- стисло, логічно, аргументовано викладати зміст і результати роботи, уникати бездоказових тверджень та тавтології;
- обов'язково посилатись на авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати;

Виконання роботи повинно свідчити про набуті студентом вміння:

- аналізувати загальну літературу та першоджерела;
- самостійно і творчо підходити до розкриття обраної теми, глибоко і всебічно розкривати її зміст;
- виокремлювати найбільш значні проблеми релігієзнавчої думки, простежувати їх розвиток у культурно-історичному просторі певного періоду;
- використовувати теоретичні знання, набуті в процесі навчання;
- орієнтуватися у сучасній обстановці, аналізувати релігійні явища і процеси суспільного життя.

3.1. Структура реферату

Реферативна робота як різновид наукової роботи повинна містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки або ілюстрації (за необхідності).

3.2. Правила оформлення реферату

Загальні вимоги:

- текст роботи друкують на одному боці аркуша формату А4, з використанням шрифтів текстового редактора Word, із розміром шрифту 14 з полуторним міжрядковим інтервалом (до 30 рядків на 1 сторінці);
- загальний обсяг реферату має бути 15–20 сторінок;
- під час оформлення всі сторінки підлягають нумерації;
- текст роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше за 20 мм, праве – не менше за 10 мм, верхнє – не менше за 20 мм, нижнє – не менше за 20 мм;
- заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують великими літерами без крапки в кінці. Заголовки підрозділів маленькими літерами (крім першої великої);
- кожна структурна частина тексту реферату має починатись з нової сторінки.

Нумерація. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, що підлягає загальній нумерації реферату. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться, на наступних – номер проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Такі структурні частини реферату, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Під час написання роботи студент повинен посилатися на джерела, які використовував. Наводити посилання потрібно у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань («СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»). Приклад: Цитата в тексті «... античні мислителі розглядали релігію як опору держави [7, с. 87]».

Список використаних джерел розміщується після висновків на окремій сторінці, під назвою «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ».

Список використаних джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

3.3. Основні вимоги до змісту реферату

Титульний аркуш (додаток 1) повинен містити:

- найменування вищого навчального закладу, де виконана робота;
- прізвище, ім'я, по батькові автора;
- назву роботи;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові наукового керівника (викладача);
- місто і рік.

Зміст подають на початку роботи, на другій сторінці реферату (додаток 2). Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, підпунктів, зокрема вступу, загального висновку, додатків, списку використаної літератури.

Вступ. Розкриває суть обраної теми, проблеми (завдання), вихідні дані для її розроблення. У вступі подають загальну характеристику теми. Він повинен містити обґрунтування актуальності теми, формулювання мети і завдань роботи, які необхідно вирішити для її досягнення. Об'єкт (процес або явище, що обране для вивчення) та предмет (міститься в межах об'єкта і визначає тему роботи) дослідження.

Основна частина може складатись з розділів, підрозділів, пунктів та має містити:

- огляд літератури;
- виклад методів дослідження (бажано);
- аналіз проблеми, узагальнення результатів.

Рекомендується така структура основної частини: два розділи, в кожному з яких можуть бути підрозділи (два, три). Перший розділ, традиційно, є теоретико-методологічним. В ньому студент окреслює основні етапи розвитку наукової думки за обраною темою, проблемою. Стисло висвітлюються підходи та методи, які використані в роботі. У другому розділі аналізується тема роботи.

У процесі написання основної частини треба обов'язково наводити уривки з першоджерел і посилання на використану літературу.

Висновки повинні містити результати, які були отримані в процесі написання роботи, та бути своєрідною відповіддю на мету та завдання.

Список використаних джерел повинен містити не менше 15 джерел, які самостійно опрацьовані студентом. Дозволяється використання електронних джерел інформації не більше 1/4 від загальної кількості використаної літератури.

РОЗДІЛ IV. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ «РЕЛІГІЄЗНАВСТВО І СУЧАСНА КУЛЬТУРА»

1. Об'єкт і предмет релігієзнавства.
2. Дисциплінарна структура і особливості релігієзнавства.
3. Релігієзнавство і атеїзм.
4. Теологічне і академічне релігієзнавство.
5. Загальна характеристика феномену релігії та його сутність.
6. Поняттєво-категоріальний апарат у релігійній культурі: поняття надприродного і священного, сакрального і профанного.
7. Структура релігійного комплексу.
8. Типологія та географія релігій.
9. Функції релігії.
10. Релігійне поклоніння: його атрибути, місце і роль у релігійній культурі. Структура релігії та її типи.
11. Первісні релігійні вірування.
12. Типологія форм первісних вірувань: чуттєво-надчуттєві (фетишизм, тотемізм, анімізм, первісна магія), демоністичні.
13. Етнічні релігії та їх різновиди.
14. Релігії Стародавнього Сходу. Загальні риси еволюції релігійних вірувань Стародавнього Сходу.
15. Стародавній Єгипет: складення первісних культів, уявлення про потойбічне. Роль магії в культурах Стародавнього Сходу.
16. Релігії Стародавнього Ірану (зороастризм, мітраїзм, маніхейство).
17. Особливості виникнення і розвитку індуїзму.
18. Головні етапи розвитку ведичної релігії: Веди, боги та брахманізм.
19. Витоки релігійної традиції Китаю. Конфуціанство і даосизм.
20. Історія виникнення та віровчення буддизму. Образ Будди.
21. Чотири «благородні» істини буддизму.
22. Медитація у буддизмі.
23. Дзен-буддизм.
24. Специфіка іудаїзму як національної релігії євреїв.
25. Священна іудейська тріада: Бог, Тора, Ізраїль.
26. Обряди та свята іудаїзму.
27. Ідея Старого та Нового Заповіту.
28. Зміст християнської ідеї Бога.
29. Християнська доктрина гріхопадіння.
30. Ісус Христос як Новий Адам.
31. Православ'я. Доктрина: джерела та зміст.
32. Ритуал: свята, таїнства, православний храм, богослужіння.
33. Католицизм. Папство. Специфіка греко-католицизму.

34. Протестантизм. Особливості віровчення культу і організації.
35. Іслам. Діяльність Мухаммеда та виникнення ісламу.
36. Мусульманське віровчення.
37. Сунізм та шиїзм. Суфізм.
38. Новітні релігійні течії сучасності.
39. Умови виникнення та причини формування нових релігійних течій в Україні і світі.
40. Особливості тоталітарних сект.
41. Категорія «свободи» у релігійному контексті.
42. Свобода совісті: зміст та структура.
43. Стратегії сучасної політики щодо релігії та Церкви.
44. Роль релігії у суспільному житті. Суспільна цінність релігії.
45. Різноманітні функції релігії.
46. Соціальна організація релігії. Типи релігійних інституцій.
47. Розкрийте особливості світських релігій.
48. Політологія релігії як галузь релігієзнавства.
49. Особливості і наслідки взаємодії релігії та політики.
50. Теократична ідея походження влади в історичному контексті.
51. Політична теологія та її напрями («теологія звільнення», «теологія революції», «теологія надії» та ін.).
52. Особливості формування державно-церковних відносин в історії людства.
53. Типологія відносин держави і церкви (теократія, цезаропапизм тощо).
54. Ідея національної Церкви і національної релігії у сучасному українському суспільстві.
55. Релігійні чиники у суспільно-політичному житті України.

РОЗДІЛ V. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ З КУРСУ «РЕЛІГІЄЗНАВСТВО І СУЧАСНА КУЛЬТУРА»

Методи контролю *Поточний контроль*

1. Оцінка знань студентів за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.
2. Оцінка за виконання самостійних завдань.
3. Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.
4. Поточний контроль (за результатами самостійної роботи).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумкова залікова робота складається з двох питань, які мають на меті перевірити рівень знань студентів з дисципліни «Релігієзнавство і сучасна культура».

Відповіді студента на кожне питання максимально оцінюється **20 балами**.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

16–20 балів:

- продемонстроване вглибоке знання змісту залікового питання, вільне оперування релігієзнавчими та філософськими категоріями, проведений глибокий філософсько-культурологічний аналіз означеної проблеми;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з історії релігійної культури, розкриті основні положення та всебічно висвітлив релігійні вчення певного історичного етапу;
- відповідь повністю репрезентує певну філософсько-релігієзнавчу проблему, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- відповідь містить співставлення різних сучасних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз;
- відповідь написана грамотно та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

12–15 балів:

- продемонстроване знання змісту питання, оперування основними релігієзнавчими та філософськими категоріями, аргументований виклад означеної проблеми;
- в цілому висвітлено знання з історії релігійних вчень, розкрита їх специфіка та особливості виникнення та формування, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- відповідь репрезентує певну філософсько-релігійну проблему, але тема розкрита не повністю, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не є достатніми;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;

- відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;

- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми;

- відповідь написана грамотно з використанням фахової (релігієзнавчої) лексики.

8–11 балів:

- продемонстроване певне знання змісту екзаменаційного питання, викладені основні положення означеної проблеми;

- висвітлені знання з історії релігії, вчень, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;

- відповідь побудована навколо певної філософсько-релігієзнавчої проблеми, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;

- здійснено поверхневий аналіз щодо означеної проблематики;

- відповідь є недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;

- відповідь в цілому написана грамотно.

5–7 балів:

- продемонстровані роздуми з екзаменаційного питання, відсутність знань основних філософських категорій;

- відповідь містить певні уявлення з історії релігій, вчень, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;

- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;

- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;

- відповідь є фрагментарною, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;

- відповідь написана з помилками.

1–4 бали:

- продемонстрована відсутність знань з підсумкових питань;

- відповідь містить певні уявлення з історії релігій, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;

- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;

- відсутній аналіз означеної теми, проблематики;

- відповідь є фрагментарною, відсутні логіка викладу матеріалу та власні висновки;

- відповідь написана з багатьма помилками.

0 балів: відповідь відсутня.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Відвідування лекцій

3 бали: студент відвідав 90–100 % лекційних занять;

2 бали: студент відвідав 66–89 % лекційних занять;

1,5 бали: студент відвідав 41–65 % лекційних занять;

1 бал: студент відвідав 21–40% лекційних занять;

0,5 балів: студент відвідав 1–20 % лекційних занять;

0 балів: студент не відвідував лекційні заняття

2. Відвідування семінарських занять

Не заплановано

3. Участь у семінарських заняттях

Не заплановано

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо він набере за результатами поточного контролю не менше 35 балів.

Підсумковий контроль (залік)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

Підсумковий залік після 2 розділу

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Залік	Сума			
Розділ 1						Розділ 2							Контроль-на робота	Рефера	Разом
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11					
3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2					
T 12		T 13		T 14		T 15			T 16						
2		2		2		2			2						
											-	-	40	60	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90–100		зараховано
70–89		
50–69		
1–49		не зараховано

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Рекомендована література

1. *Академічне релігієзнавство* : підручник / за ред. А. Колодного. К. : Світ Знань, 2000.
2. *Калінін Ю. А., Лубський В. І.* Релігієзнавство. К., 1998.
3. *Калінін Ю. А., Харьковщенко С. А.* Релігієзнавство. К., 1995.
4. *Біблія* (будь-яке канонічне видання).
5. *Головащенко С.* Історія християнства. К., 1999.
6. *Єленський В.* Державно-церковні взаємини на Україні (1917–1990). К., 1991.
7. *Історія релігій в Україні* : навчальний посібник / за ред. А. М. Колодного і П. Л. Яроцького. К., 1999.
8. *Історія релігії в Україні*. В 2-х т. К., 1996–1997.
9. *Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії*. К., 1999.
10. *Панков Г. Д.* Релігієзнавство. Комплекс навчально-методичних матеріалів для студентів філософського факультету. Х., 2003.
11. *Панченко П.* Релігійні конфесії в Україні. К., 1983.
12. *Релігієзнавство: предмет, структура, методологія*. К., 1996.
13. *Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії*. К., 1999.
14. *Соловйов В.* Види класифікації новітніх релігійних рухів // *Українське релігієзнавство*. 2000. № 14. С. 78–88.
15. *Стратегії розвитку України: теорія і практика* / за ред. Васюка О. С. К., 2002.
16. *Бондаренко В. Д., Єленський В. С., Журавський В. С.* Релігійне життя в Україні: стан, проблеми, шляхи оптимізації. К., 1996.
17. *Булашев Г.* Український народ у своїх легендах релігійних поглядах та віруваннях. К., 1992.
18. *Журнал «Людина і світ»* за 1991–2000 рр.

19. *Здіорук С.* Етноконфесійна ситуація в Україні та міжцерковні конфлікти. К., 1993.
20. *Колодний А., Филиппович Л.* Релігійна духовність українців: вияви, постаті, стан. Львів, 1996.
21. *Колодний А.* Релігійні процеси в Україні: реалії сьогодення // Релігія і церква в контексті реалій сьогодення. К., 1995.
22. *Павлов М. П., Мезенцев К., Любимцева О.* Географія релігій. К. 1998.
23. *Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії.* К., 1999.
24. *Стародавній Схід / за ред. В. В. Струве.* К. : Рад школа, 1952.
25. *Українці: народні вірування, повір'я, демонологія.* К., 1991.
26. *Шуба О. В.* Релігія в етнонаціональному розвитку України (політологічний аналіз). К., 1999.
27. *Юркевич П.* Вибране. К., 1993.

Додаткова література

1. *Академічне релігієзнавство / за наук. ред. А. Н. Колодного.* К. : Світ Знань, 2000. 862 с.
2. *Компанієць Л. В.* Етимологічна реконструкція поняття «реінкарнація» // Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Українське релігієзнавство. 2013. № 67. С. 105–114.
3. *Kompaniets L.* Geflimmer Der Reinkarnationsidee im Spiegel Der Alten Kulturen // Wyższa szkoła integracji europejskiej Kielecka wyższa szkoła ekonomiczno-prawnicza. Filozofia – Prawo – Kultura. Szczecin, 2013. P. 6–18.
4. *Компанієць Л. В.* «Колообіги» ідеї реінкарнації у вимірах Платонівських умоспоглядань // Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Українське релігієзнавство. 2013. № 68. С. 29–42.
5. *Kompaniets L.* «Eternal» soul apparel or travels to «subtle bodies» // Europäische Fachhochschule / European applied sciences. 2013. № 12. Section 9. Religious studies. P. 71–76.
6. *Kompaniets L.* Mystic-Philosophical Horizons the Idea of Reincarnation in Texts H. Blavatsky // Austrian Journal of Humanities and Social Sciences Scientific journal. 2014. № 1 (January-February). Volume 2. P. 9–19.
7. *Компанієць Л. В.* В океані божественних інкарнацій, або «кола» еволюції А. Безант // Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Українське релігієзнавство. 2014. № 69. С. 131–144.
8. *Компанієць Л. В.* Історичні нитки ідеї реінкарнації // Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства

- Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Українське релігієзнавство. 2014. № 71–72. С. 120–126.
9. *Мати Тереза*. Немає більшої любові; [пер. з англ.]. К. : Книгоноша, 2012. 148 с.
10. *Попович М. В.* Раціональність і виміри людського буття. К. : Сфера, 1997. 290 с.
11. *Сведенборг Е.* Духовне життя : вибране. Львів : СПОЛОМ, 2006. 80 с.
12. *Сведенборг Е.* Про Останній (страшний) Суд : Тлумачення на пророцтві. Львів : СПОЛОМ, 2007. 56 с.
13. *Сведенборг Е.* Про небеса, про світ духів і про пекло. К. : Україна, 1993. 336 с.
14. *Святий Августин*. Сповідь / пер. з лат. Ю. Мушака. К. : Основи, 1999. 319 с.
15. *Словник іншомовних слів* / уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. К. : Наукова думка, 2000. 680 с.
16. *Словник біблійного богослов'я* / за ред. Ксав'є Леон-Дюфура, Жана Люпласі та ін. – Львів : Вид-во Отців Василіян «Місіонер», 1996. 934 с.
17. *Стародубцева Л. В.* Пам'ять і забуття в історії ідей: мнемонічна герменевтика культури : автореф. дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.04. Х., 2004. 36 с.
18. *Сучасний словник іншомовних слів* / уклали О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. К. : Довіра, 2006. 789 с.
19. *Тлумачний словник української мови* / за ред. В. С. Калашника. Х. : Прапор, 2005. 992 с.
20. *Українець Л. В.* Віки життя: проблема демаркації // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Серія: Соціальна філософія, психологія. Х. : ХУ ПС, 2005. Вип. 2 (23). С. 151–158.
21. *Філософський енциклопедичний словник* / уклад. Є. К. Бистрицький, М. О. Булатов, А. Т. Ішмуратов, П. Ф. Йолон, Г. П. Ковадло, А. М. Колодний та ін. К. : Абрис, 2002. 742 с.
22. *Шевченко В. М.* Словник-дослідник з релігієзнавства. К. : Наукова думка, 2004. 560 с.
23. *Штейнер Р.* Порогъ духовнаго міра Афористическія разсужденія. – М. : Духовное знаніе, 1917. – 110 с.
24. *Свідзинський А.* Релігія і сучасне природознавство // Філософська і соціологічна думка. – 1994. – № 11–12.
25. *Вайнтруб І.* Вічне місто. «Словесний портрет» сакральної культури Стародавнього Риму // Людина і світ. – 1997. – № 11–12..

26. *Етимологічний словник української мови*. В семи томах / уклад. Р. В. Болдирєв, В. Т. Коломієць, А. П. Критенко та ін. Київ : Наукова думка, 1982. Т. 1. А – Г. – 631 с.
27. *Addison J.* Life Beyond Death in the Beliefs of Mankind. Boston : Houghton Mifflin Company, 1932. 309 p.
28. *Albrecht M.* Reincarnation: A Christian Appraisal. Illinois : InterVarsity Press, 1982. 126 p.
29. *Albrecht M.* Reincarnation: A Christian Critique of a New Age Doctrine. Downers Grove, Illinois : InterVarsity Press, 1987. 139 p.
30. *Algeo J.* Reincarnation Explored. Wheaton, Illinois : Theosophical Pub. House, 1987. 151 p.
31. *Alger W.* The Destiny of the Soul: A Critical History of the Doctrine of A Future Life. 878. 2 volumes. New York: Greenwood Press, 1968. [771]. 1008 p.
32. *Almeder R.* Death and Personal Survival : The Evidence for Life After Death. Lanham, Maryland : Rowman & Littlefield Publishers, 1992. 304 p.
33. *Anderson J.* The Evidence of Immortality. Anderson. Toronto : The Blavatsky Institute, 1928. 148 p.
34. *Arundale F.* The Idea of Rebirth: Including a Translation of an Essay on Reincarnation by Karl Heckel. London: Kegan Paul, Trench, Trubner, & Co., 1890. 156 p. URL: <http://www.ebookoninternet.com/749610/idea-rebirth-including-translation-essay-reincarnation-karl-heckel-1890-francesca-arundale.html>
35. *Atwater P.* Coming Back to Life : The After Effects of the Near Death Experience. New York : Dodd, Mead, 1988. 243 p.
36. *Bache C.* Lifecycles: Reincarnation and the Web of Life. New York : Paragon House, 1990. 237 p.
37. *Ballard J.* The Art of Living : Based on the Edgar Cayce Readings. Virginia Beach, Virginia : A. R. E. Press, 1982. 252 p.
38. *Banerjee H. N.* Americans Who Have Been Reincarnated. New York : Macmillan Publishing Co., Inc., 1980. 196 p.
39. *Bardens D.* Mysterious Worlds : A Personal Investigation of the Weird, the Uncanny, and the Unexplained. New York : Cowles Book Company, Inc., 1970. 239 p.
40. *Becker C.* Paranormal Experience and the Survival of Death. Albany : State University of New York Press, 1993. 268 p.
41. *Berger A.* Reincarnation: Fact or Fable? Northampton, England : Aquarian, 1991. 272 p.
42. *Besant A.* The Necessity for Reincarnation. London Theosophical Publishing Society, 1904. P. 28.

43. *Besant A.* The Ancient Wisdom : An Outline of Theosophical Teaching 1897. Madras, India : Theosophical Publishing House, 1972. 458 p.
44. *Blavatsky H.* The Secret Doctrine : The Synthesis of Science, Religion and Philosophy. 3 vols. London : The Theosophical Publishing House, 1971. URL: <http://www.sacred-texts.com/the/sd/>
45. *Bradley D.* Psychic Phenomena : Revelations and Experiences. West Nyack, New York : Parker Publishing Co., 1967. 207 p.
46. *Cerminara G.* Many Mansions. New York : William Morrow & Company, Inc., 1950. 304 p.
47. *Chidester D.* Patterns of Transcendence : Religion, Death, and Dying. Belmont, California : Wadsworth, 1990. 363 p.
48. *Cooper I.* Theosophy Simplified. 6th ed. Wheaton, Illinois : The Theosophical Press, 1955. 115 p.
49. *Frieling R.* Christianity and Reincarnation. [Trans. Germ. Rudolf and Margaret Koehler] : Floris Books, 1977. 144 p.
50. *Hall M.* Research on Reincarnation. Los. Angeles : Philosophical Research Society, 1964. 46 p.
51. *Stevenson I.* The pioneer of reincarnation Research : <http://www.doctorshangout.com/forum/topics/dr-ian-stevenson-the-pioneer>
52. *Stevenson I.* American children who claim to remember previous lives. Journal of Nervous and Mental Disease. 1983. № 17(1). P. 742–748.
53. *Stevenson I.* Phobias in children who claim to remember previous lives. Journal of Scientific Exploration. 1990. P. 243–254.
54. *Stevenson I.* A new look at maternal impressions : An analysis of 50 published cases and reports of two recent examples lives. Journal of Scientific Exploration. 1992. № 6. P. 353–373.
55. *LeGoc M. J.* The Doctrine Of Rebirth And Dr. Wentz. A Public Lecture Delivered Under Auspices of the Catholic Union Of Ceylon. : Messenger Press, 1921. 38 p.
56. *Lewis H. D.* The Self and Immortality (Philosophy of religion series). Palgrave Macmillan, 1973. 236 p.
57. *Lewis J. R.* Encyclopedia of Afterlife Beliefs and Phenomenon. Detroit : Gale Research, 1994. 420 p.
58. *Liverziani F.* Reincarnation and its Phenomena : Who or What Becomes Reincarnated. Regency Press (London & New York) Ltd, 1989. 176 p.
59. *Luntz C.* The Challenge of Reincarnation. St. Louis, Missouri : Charles E. Luntz Publications, 1957. 154 p.
60. *MacGregor G.* Reincarnation in Christianity : A New Vision of the Role of rebirth in Christian Thought. Quest Books, 1990. 200 p.
61. *Newton M.* Journey of Souls : Case Studies of Life Between Lives. Llewellyn Publications, 1994. 278 p.

62. *TenDam H.* Exploring Reincarnation : The Classic Guide to the Evidence for Past-Life Experiences. Random House UK, 2003. 448 p.

63. *Weiss B.* Same Soul, Many Bodies : Discover the Haling Power of Future Lives Through Progression Therapy. Press, 2004. 240 p.

Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Цифровая библиотека по философии
filosof.historic.ru.
2. Матеріали з філософії:
philosophy.com.ua.
3. Електронна бібліотека філософської літератури:
platonanet.org.ua/.
4. Internet Encyclopedia of Philosophy:
www.iep.utm.edu/.
5. Stanford Encyclopedia of Philosophy:
plato.stanford.edu/.
6. The University of Iowa Libraries' guide to Cultural studies resources:
<http://www.lib.uiowa.edu/>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульного аркуша реферату

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В. Н. Каразіна
Кафедра теорії культури і філософії науки

Назва реферету

Студента(ки) _____ гр
упи
курсу _____

(ПІБ)

Перевірів докт. філос. наук, _____
професор _____
(посада, звання, ПІБ)

/підпис виконавця

Харків – 2022

Зразок оформлення змісту реферату

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1.....	4
1.1.....	6
1.2.....	8
Розділ 2.....	10
Висновки.....	15
Список використаних джерел.....	17

Зразок оформлення списку використаних джерел

1. Академічне релігієзнавство / за наук. ред. А. Н. Колодного. К. : Світ Знань, 2000. 862 с.
2. Ісаєвич Я. Українське книгознавство: етапи розвитку. *Вісник Львівського університету*. Сер. : Книгознавство, бібліотекознавство, інформаційні технології. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2006. Вип. 1. С. 7–19.
3. Кондратюк К., Мандзяк В. Українське національне відродження XIX – початку XX століть у сучасній вітчизняній історіографії. *Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми* : колект. моногр. / за ред. Л. Зашкільняка ; М-во освіти і науки України ; ЛНУ ім. І. Франка. Львів : [ЛНУ ім. І. Франка], 2004. 406 с.
4. Історія світової та української культури : підруч. для студ. ВНЗ / В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко. К. : Літера, [2005]. 464 с.
5. Ценгелевич [має бути Ценглевич] Каспер. *Довідник з історії України (А–Я)* / Ін-т іст. дослідж. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка ; [за заг. ред. І. Підкови і Р. Шуста]. Вид. 2-ге, доопрац. і допов. К. : Генеза, 2001. С. 1033.

Навчальне видання

Компанієць Лілія Вікторівна

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО І СУЧАСНА КУЛЬТУРА

Навчально-методичний комплекс

Коректор *Б. О. Хільська*
Комп'ютерне верстання *Н. Є. Пруднік*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,8. Наклад 50 пр. Зам. № 115/2020.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна